

DESCOPERIRI DACICE ȘI ROMANE ÎN ȚARA HAȚEGULUI

Perieghezele, cercetările arheologice de suprafață, unele cu mici sondeaje, și descoperirile întâmplătoare, au dus la identificarea unor prezențe dacice și romane în Țara Hațegului și, mai ales, pe Platoul Luncanilor¹. În cele ce urmează, voi prezenta câteva detalii cu privire la descoperirile mai importante.

În cătunul Mesteacăn, satul Ursici, comuna Boșorod, în grădinile locuitorilor Viorel Munteanu și Ion Coman Ciucurescu au fost depistate fragmente ceramice, de factură dacică și o râșniță, din tuf vulcanic, indicii care atestă aici, în apropierea unui izvor, o locuire autohtonă.

În anul 1980, pe Valea Țiganilor din satul Valea Dăljii, comuna Râu de Mori, la est de înălțimea denumită „Tuțudaina“ (interesant punct și etnografic), în malul unei râpe, provocată de torenți, au fost descoperite două vetre cu o mare cantitate de cenușă, cărbune și ceramică (grosimea stratului 0,70 m). Mircea Dan Lazăr, de la Muzeul Brukenthal din Sibiu, a efectuat câteva sondeaje arheologice, care au dus la identificarea unor vetre de foc, folosite la arderea vaselor în așa-numita tehnică a „bocșelor“. Cenușa, amestecată cu cărbune și fragmente ceramice, avea o formă conică (la bază diametrul de 0,60 m). Ceramica este, în majoritatea cazurilor, lucrată cu roata, culoarea frecventă fiind cea cenușie (fig. 1/4—6). Interesantă pare a fi o farfurie cu pasta specifică ceramicii locale, dar, ca tip, vădind influența romană².

La sud de sat, în punctul denumit de localnici „La Gropi“, pe malul drept al Văii Dăljii, a fost identificată o construcție romană, care, posibil, să fi făcut parte dintr-un complex de ateliere pentru confecționarea obiectelor din fier (este edificatoare prezența zgurii feroase). Acest obiectiv necesită cercetări arheologice mai ample pentru a se verifica ipoteza conexiunii dintre aceste officine romane și locuirea dacică din apropiere, care putea să furnizeze mâna de lucru.

În anul 1987, împreună cu regretatul Viorel Moraru, am identificat o posibilă așezare daco-romană, situată la nord de locuința lui Nicolae Cujerean și de școala satului Prihodiște, comuna Boșorod. Zona cercetată, prin periegheze, prezintă opt mameloane, aproximativ patrulate (15 m—24 m) și un gen de platformă, cu dimensiunile de 13 m×14 m. Aceste mameloane s-ar părea să fie vestigiile unor locuințe; ceramica abundentă, descoperită aici, ar putea indica o așezare, ce ar trebui neapărat cercetată.

¹ H. Tatu, Oct. Popa, Z. Kalmar, *Contribuții la Repertoriul arheologic al Țării Hațegului (județul Hunedoara)*, ms.

² Mulțumesc pentru această informație, domnului Ioan Andrițoiu (Institutul Român de Tracologie).

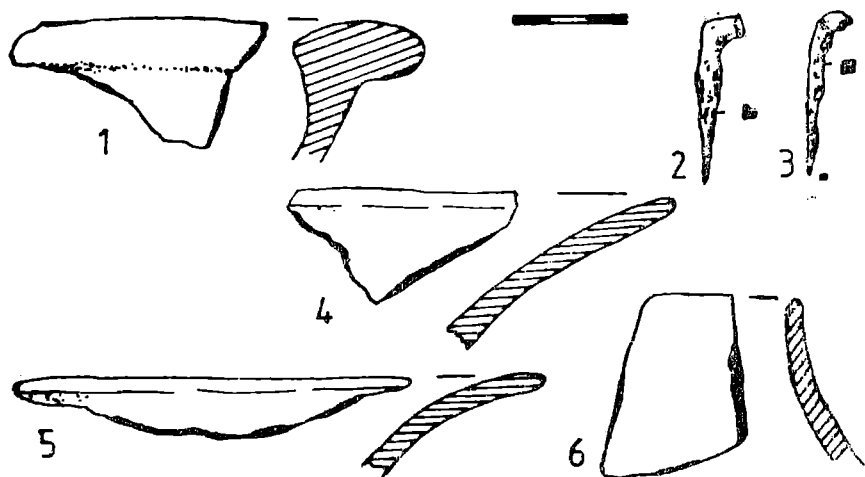

Fig. 1. — 1. Fragmente ceramice dacice de la Săliștioara II-Sânpetru. 2—3. Cuie de la Săliștioara II-Sânpetru. 4—6. Fragmente ceramice dacice de la Valea Dâljii.

O altă descoperire, care ar merita o investigație foarte atentă din partea specialiștilor, este cea de la Săliștioara II³, satul Sânpetru, comuna Sântămăria-Orlea. Locul este situat într-o zonă, ce poartă denumirea de „Ploștină“. Aici există o depresiune circulară, cu o suprafață de câteva hectare, cu numeroase surse de apă, oferind condiții favorabile de existență. Ele au determinat construirea unei stâne, cu țarc, precum și amenajarea unui drum, carosabil și cu mașina, dinspre satul Bărăștii Hațegului. Cu ocazia construirii unei adăpătoare, buldozerul a scos la iveală pari carbonizați și ceramică. Doinel Vulc, din satul Sânpetru, ne-a semnalat descoperirea și ne-a ajutat să efectuăm câteva cercetări de suprafață, astfel încât am adunat un bogat material arheologic, constând din ceramică, zgură feroasă, cuie (fig. 1/2—3) și o țiglă fragmentară, pe care cercetătorul Ioan Andrițoiu a determinat-o ca fiind din epoca dacică. Ceramica descoperită este de factură dacică (fig. 1/1), atât ca pastă, cât și ca forme; doar un singur fragment, din buza unui vas, pare a imita, — deși compoziția pastei este aceeași —, un recipient roman. Aceste materiale au fost recoltate din „movilița“ (diametrul 30 m, înălțimea 1 m), aplatizată, care se află pe malul drept al unui pârâu, țarcul stânei incluzând „movilița“. Lucrările buldozerului au distrus vârful acesteia, astfel că a fost decopertată doar partea sud-vestică a unei construcții, din piatră, ce continuă sub glie. Zidul (poate fundație) este construit din pietre de râu (fig. 2), cu umplutură din lut ars, chirpici, având urme de pari și nuiiele (probabil, de la pereți). Zidul, dezvelit spre vest, are o lungime de 2,2 m, iar cel dinspre sud de 1,6 m. Pentru a proteja construcția de distrugerii, am acoperit-o cu pământ, eu neavând competența necesară spre a o cerceta.

³ H. Tatu și colab., *op. cit.*

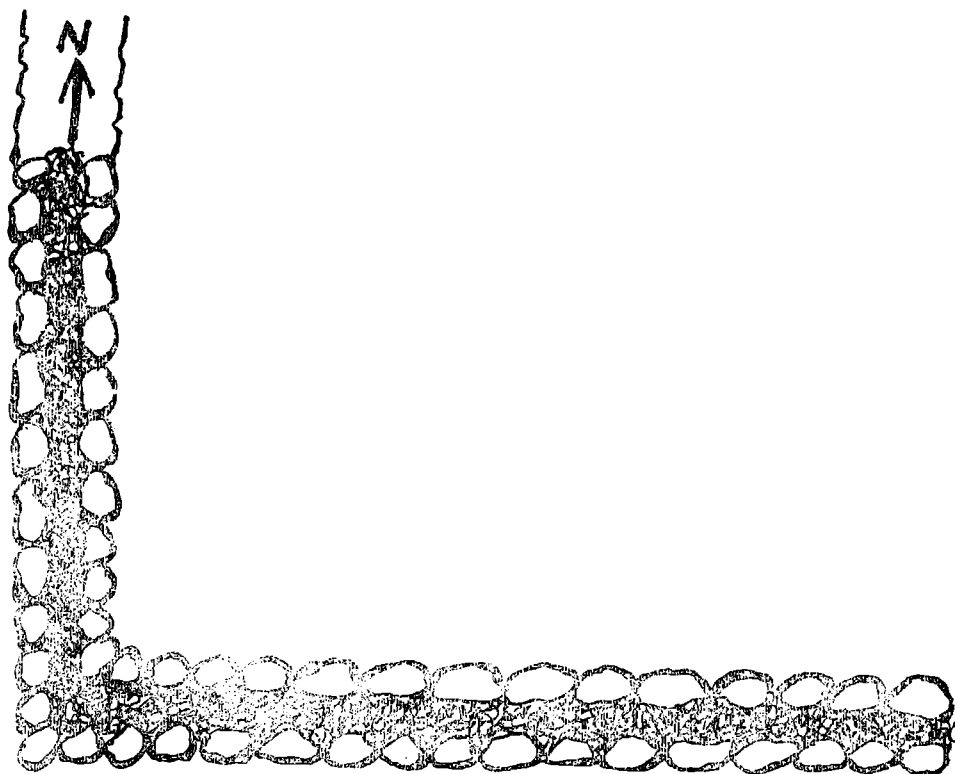

Fig. 2. — Vestigiile construcției, din piatră, de la Săliștioara II-Sânpetru.

Am insistat asupra acestor descoperiri de pe Platoul Luncanilor, deoarece le consider importante pentru cunoașterea și cercetarea unor locuiri rurale dacice⁴, unele din epoca romană, care, eventual, pot furniza răspunsuri la câteva întrebări puse de istorici. Regretatul profesor Hadrian Daicoviciu intenționa să inițieze un proiect de cercetare, pe o lungă durată de timp, dar moartea sa prematură, a făcut ca valoroasa inițiativă să fie uitată și vestigiile sortite pieirii.

HRISTACHE TATU

⁴ Relativ recent, la est de orașul Hațeg, a fost identificat, prin periegheză, un val de pământ, cu șanț de apărare și o așezare dacică, de pe care s-au recoltat numeroase fragmente ceramice. Punctul arheologic se află la est de Depozitul „Fito-Sanitar” și la vest de stația „Peco”, în zona intersecției cu șoseaua spre Hunedoara. Valul a fost cercetat, pe o lungime de 1 km. De la ieșirea din pădure, urmează un traseu pe lângă case, este tăiat de artera națională de circulație și coboară spre râul Galbena.

DÉCOUVERTES DACIQUES ET ROMAINES DANS LA RÉGION DE HATEG

(Résumé)

La travail présenté des diverses découvertes daciques, quelques unes d'époque romaine, provenant de: Ursici, Valea Dâljii, Prihodiște, Sânpetru-Săliștioara II. La céramique qui a été trouvée est spécifique pour les daces, mais quelques pièces présentent une influence romaine (Valea Dâljii, Săliștioara II). L'habitat de Valea Dâljii est mis en connexion avec les découvertes romaines de l'endroit appelé „La Gropi“. Les habitats de Prihodiște et de Săliștioara semblent avoir été de constructions en pierre.